

**ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO
W RUDNIKU NAD SANEM**

**DECYZJE EDUKACYJNO-ZAWODOWE UCZNIÓW -
wybór szkoły średniej**

Opracowanie: mgr Monika Reichert

Rudnik nad Sanem 2019

Młody człowiek z każdym kolejnym rokiem procesu edukacyjnego przygotowuje się do rozpoznania swoich zdolności i umiejętności oraz zainteresowań, które mają mu pomóc w określeniu swoich preferencji edukacyjnych i zawodowych. Proces ten jest ciągiem decyzji uwarunkowanych różnymi czynnikami w tym biologicznymi, psychologicznymi, ekonomicznymi a także społecznymi. Proces rozwoju zawodowego rozpoczyna się w dzieciństwie i trwa właściwie do okresu zakończenia aktywności zawodowej poprzez okres dorastania i dorosłość (Paszowska-Rogacz, Wójtowicz 2012).

Wybór szkoły i zawodu nie jest zatem ani łatwy ani oczywisty. Decyzja taka powinna być podyktowana szczegółową analizą szerokiego wachlarza czynników determinujących nasze predyspozycje do wykonywania poszczególnych zawodów lub pracy w warunkach szczególnych. Należy wziąć pod uwagę takie czynniki jak: stan zdrowia i ogólny rozwój fizyczny, zdolności, zainteresowania i zamiłowania, temperament i charakter, motywacje i aspiracje, rówieśników, perspektywy zatrudnienia oraz szereg czynników związanych z rodzicami i środowiskiem życia ucznia i środowiskiem szkolnym, sytuację gospodarczą kraju, przekaz mass mediów.

Stan zdrowia jest bardzo ważnym kryterium określającym przydatność lub jej brak do nauki i wykonywania zawodu zwłaszcza dla uczniów z niepełnosprawnością. Przy wyborze dalszej drogi kształcenia i zawodu niezbędne jest ustalenie, czy ogólny stan zdrowia dziecka pozwoli sprostać wymaganiom zawodu. Spora grupa zawodów wymaga odpowiednich cech psychofizycznych (np. duża siła fizyczna, dobry wzrok, słuch itp.). O tym, czy stan zdrowia, stopień sprawności, skłonność do chorób są przeciwwskazaniem do obranego zawodu, może decydować tylko lekarz (Sołtysińska 2010).

Obecnie przepisy prawa oświatowego umożliwiają wszystkim uczniom w tym *uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi funkcjonowanie w szkole ogólnodostępnej*. Jest to tzw. **edukacja włączająca**. Należy traktować ją jako potencjał, aby każdy uczeń w szkole znajdującej się najbliżej miejsca zamieszkania mógł osiągać sukces na miarę swoich możliwości. Kluczowym czynnikiem w nauczaniu jest elastyczność, czyli uznanie, że dzieci/nastolatki uczą się w różnym tempie, a nauczyciele potrzebują umiejętności, aby w elastyczny sposób wspierać ich proces uczenia się. Edukacja włączająca dąży do wspierania procesu rozwoju każdego dziecka/nastolatka. Należy zawsze brać pod uwagę wszystkie aspekty rozwoju: emocjonalny, poznawczy, twórczy, społeczny, fizyczny, moralny. Jedne dzieci wymagają większego wsparcia emocjonalnego, inne większego wsparcia w nauce, odpowiedniego dostosowania materiału, jeszcze inne większego wsparcia technicznego lub dostosowań architektonicznych. Zadaniem szkoły jest rozpoznanie i wspieranie różnorodnych

potrzeb uczniów. Polska jest jednym z 31 krajów członkowskich Europejskiej Agencji ds. Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej, która przypomina, że „wszystko, co dobre dla uczniów z SPE, dobre jest dla wszystkich uczniów” (www.ore.edu.pl/2018/02/edukacja-wlaczajaca-w-szkolach-i-placowkach-systemu-oswiaty/).

Kolejnym bardzo ważnym czynnikiem przy wyborze zawodu i drogi kształcenia są **zdolności**. Zdolność ma ścisły związek z wiadomościami i umiejętnościami nabywanymi w ciągu życia, które służą jej rozwojowi. W procesie nauczania szkolnego, przyswajania wiadomości oraz rozwiązywania zadań, rozwijają się różne formy sposobu myślenia, podnosząc na coraz wyższy poziom ogólną zdolność myślenia. Zdolność jest zatem wartościowym dla ucznia trwałym nabytkiem osobowości, ale i bodźcem do jej rozwoju. Ocena zdolności ucznia nie jest sprawą łatwą, szczególnie dla rodziców. Wyniki w nauce nie wystarczą. Zdolności mierzymy nie tylko osiągnięciami, lecz także włożonym w nie wysiłkiem. Przed wyborem zawodu i szkoły trzeba się zastanowić, do czego nastolatek ma uzdolnienia, jakie przedmioty przyswaja łatwiej, jakie trudniej, czy ma uzdolnienia do nauki teoretycznej, czy wybierze raczej szkołę zawodową ze względu na uzdolnienia praktyczne. Koniecznie też trzeba porozmawiać o zdolnościach dziecka z nauczycielami. Ważną rolę odgrywa czynnik motywacji – chęć rozwijania własnych zdolności w celu na przykład nauki w danej szkole czy pracy w danym zawodzie (<http://www.doradztwokariery.ecorys.pl>).

Czynnikiem motywacyjnym są m.in. **zainteresowania i zamiłowania**. Praca zgodna z zainteresowaniami jest bardziej efektywna, daje zadowolenie i pobudza do aktywności twórczej. Zainteresowania są więc jednym z ważnych czynników wpływających na osiąganie sukcesów zawodowych. Szczególna forma zainteresowań tzw. zainteresowania zawodowe zaczynają się pojawiać około 15 roku życia i rozwijają się wraz z gromadzeniem doświadczeń w szkole, pracy, jak i w czasie wolnym od zajęć. W okresie 21-24 r.ż. ulegają stopniowemu zawężaniu, ale jeszcze nie finalizacji. Pełna stabilizacja zainteresowań następuje dopiero po 25 roku życia (D. Super: *Psychologia zainteresowań*. Warszawa 1972, s. 202-212). Zainteresowania można poznawać poprzez autoanalizę i badać przy pomocy metod ankietowych oraz testowych.

Zainteresowania stanowią siłę napędową wszelkich działań człowieka; im są głębsze i bardziej wielostronne, tym bogatsze jest życie psychiczne człowieka. Są to więc zasoby ludzkie, które należy dobrze poznać i odpowiednio wykorzystywać w działalności zawodowej. Warto dążyć do tego, aby przygotować się do wykonywania takiego zawodu, który będzie interesujący. Wówczas praca przyniesie satysfakcję, a osiągnięte sukcesy będą mobilizacją do dalszego rozwoju zawodowego.

Ważnymi czynnikami określającymi wybór zawodu są **temperament i charakter**, przejawiające się w sile reakcji i jej szybkości. Obejmują przede wszystkim życie emocjonalne, uczucia człowieka, jego ruchy, mimikę, gesty. Cechy temperamentu mają znaczenie przy wyborze zawodu. Uczniowi o dużym stopniu reaktywności, podatnemu na bodźce (ruchliwemu) nie doradzimy zawodu, w którym trzeba skupiać uwagę przez dłuższy czas, np. zegarmistrza. W zawodzie tym dobrze będą się czuły osoby spokojne, lubiące ciszę, cierpliwe, staranne. Uczniowie lubiący ruch, zmianę, towarzystwo ludzi będą zadowoleni z pracy, w której cechy te będą mogły wykorzystać, np. pielęgniarka, obsługa klienta (<http://www.doradztwokariery.ecorys.pl>).

Zauważyć należy także **aspiracje**, które współdecydują o planach życiowych, pragnieniach oraz aktywności potrzebnej do ich realizacji. Kształtowane są one pod wpływem czynników społecznych, ekonomicznych i osobowościowych. Aspiracje zawodowe młodzieży, wytyczają w dużym stopniu jej karierę zawodową. Do tej grupy czynników można więc zaliczyć: predyspozycje osobowościowe, płeć, a także postawy jednostki wobec pracy tj.: pracowitość, obowiązkowość, punktualność, dokładność, systematyczność. Właściwą rolę odgrywa również właściwe ukształtowanie procesów motywacji, przejawiające się w wytrwałości, umiejętności pokonywania przeszkód, prawidłowym reagowaniu na doznawane niepowodzenia (Kukła 2011).

Rodzina i rówieśnicy przyczyniają się w znacznym stopniu do wyboru dalszej drogi kształcenia. Często młodzi ludzie przejmują wzorce zawodowe od rodziców i wybierają tę samą lub podobną drogę co oni. Wiąże się to z możliwościami późniejszego odnalezienia się na rynku pracy (np. przejęcie firmy po mamie lub tacie). Problem pojawia się wówczas, gdy mimo nacisków rodziny młody człowiek nie jest do końca pewien co do swoich predyspozycji zawodowych. Wtedy z pomocą przychodzi doradca zawodowy. Najlepszą reklamą szkoły są jej uczniowie. To od nich młodszy kolega/koleżanka dowiaduje się, na jakim poziomie prowadzone są zajęcia, jakie szkoła oferuje staże, praktyki czy jakie posiada wyposażenie. Rówieśnicy przekażą wiadomości o wycieczkach i innych imprezach szkolnych, o dostępie do sieci WiFi, o możliwościach rozwoju sportowego. Oni też poinformują swoich młodszych kolegów i koleżanki o tak prozaicznych rzeczach jak komunikacja pomiędzy domem a szkołą (<http://www.doradztwo.ore.edu.pl>).

Pamiętać należy, że nastolatki sami dobierają sobie znajomych na podstawie wspólnych wartości, postaw i zainteresowań (Boyd, Bee 2008). Z pewnością będą polecać innym to co dla nich jest dobre i odpowiednie, nie konieczne jednak musi to być prawidłowe i korzystne dla kolegi, koleżanki, którzy mają inne predyspozycje. Każdy młody człowiek

powinien spojrzeć na siebie i swoje potrzeby indywidualnie.

Oprócz powyższych czynników determinujących decyzje edukacyjne i zawodowe istotne jest także **środowisko życia ucznia**, poprzez które rozumiemy rodzinę, miejsce zamieszkania, czynniki ekonomiczno-społeczne. Czynnikiem utrudniającym prawidłowy rozwój nastolatka, naukę szkolną, podejmowanie decyzji o wyborze szkoły i zawodu są trudne warunki socjalno-bytowe, sytuacja ekonomiczna, bezrobocie rodziców, poziom funkcjonowania kulturalnego rodziców, który wiąże się z przekazywaniem wzorców funkcjonowania społecznego. Nałogi rodziców, zmarginalizowanie, wykluczenie społeczne, brak miejsca na odrabianie lekcji czy niedożywienie dziecka mają także wpływ na osiągnięcia szkolne i pośrednio przyczyniają się do późniejszych wyborów i możliwości edukacyjno-zawodowych (Potempska 2010).

Ze środowiskiem życia ucznia wiąże się także to, że każda miejscowość, miasto ma inną sieć szkół, w których różna jest reprezentacja zawodów, specjalności i poziomów kształcenia. Różna jest możliwość praktyk zawodowych oraz możliwości dojazdu do szkoły (Sołtysińska 2010). Jest to **środowisko szkolne** ucznia.

W okresie dorastania doświadczenia szkolne mają mniejszy wpływ na rozwój młodzieży niż w młodszych latach szkolnych. Szkoła odgrywa ważną rolę w rozwoju zainteresowań, kształtowaniu umiejętności społecznych, rozwijaniu umiejętności radzenia sobie ze stresem. Szkoła kształtuje osobowość, służy pogłębianiu wiedzy oraz doświadczeń i wzorów zachowania. Młodzież uczy się podporządkowywać przyjętym w szkole zasadom i normom, ma tu szansę kształtować swoje poglądy i przekonania (Błasiak 2009).

Kluczową rolę w wyborze szkoły odgrywają **oczekiwania i perspektywy**, jakie ona daje. Obecnie reforma szkolnictwa zawodowego pozwala na wiele ścieżek kształcenia w wybranym zawodzie. Edukację można zakończyć na poziomie szkoły branżowej, średniej oraz wyższej. Dzisiejsze realia funkcjonowania gospodarki zmuszają młodzież do dokonywania wyborów w zakresie dalszej edukacji w oparciu o bieżącą i prognozowaną sytuację na rynku pracy. Młodzież decydująca o wyborze szkoły, w której zamierza kontynuować edukację, musi znaleźć złoty środek między swoimi zainteresowaniami a możliwościami podjęcia pracy, jakie umożliwia ukończenie danego kierunku. Dlatego też młodzież coraz częściej jest zmuszona do rezygnacji z wyboru kierunków wyłącznie na podstawie własnych zainteresowań czy też marzeń z dzieciństwa. Decyzja związana z wyborem szkoły wiąże się w dzisiejszych czasach z przeprowadzeniem chłodnej kalkulacji, która ma za zadanie ukazać możliwość znalezienia ciekawej i dobrze płatnej pracy (<http://www.doradztwokariery.ecorys.pl>).

Nie ma wyraźnej recepty na sukces. Często zdarzają się sytuacje, że absolwenci studiów wyższych nie mogą znaleźć pracy, natomiast kończący szkołę branżową i posiadający określony fach potrafią znakomicie odnaleźć się na rynku pracy. Pracodawcy jednakże wskazują, że współczesny rynek pracy oparty na wiedzy i umiejętnościach poszukuje absolwentów szkół, którzy posiadają określone kwalifikacje zawodowe np. techników.

Bogata oferta edukacyjna, jak również zmienność rynku pracy sprawia, że współczesna młodzież, znajdująca się na poszczególnych etapach kształcenia, boryka się trudnościami decyzyjnymi. Z uwagi na prowadzony ranking szkół gimnazjalnych, jak również ich profilowanie, uczeń ostatniej klasy szkoły podstawowej jest już zobligowany do dokonania swojego pierwszego wyboru edukacyjnego.

Zatrudnieni w szkołach doradcy zawodowi, psycholodzy i pedagodzy udzielają pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia, planowaniu kariery zawodowej. Prowadzone są zajęcia grupowe w formie warsztatów oraz indywidualne. Ale czy to wystarcza? Istotne jest, aby rodzice, nauczyciele, środowisko rodzinne i rówieśnicze, a przede wszystkim sami uczniowie byli świadomi uczuć i emocji towarzyszącym procesowi decyzyjnemu związanemu z wyborem szkoły.

Decyzje związane z wyborem szkoły wiążą się z silnymi emocjami. W praktyce jest to zespół rozmaitych uczuć o wielorakim natężeniu. Zdecydowanie przeważają emocje negatywne, które potęgowane są przez napięcie, stres, dylematy, obawy, szukanie wsparcia, zmęczenie, ale są też uczucia pozytywne. Wśród nich uczniowie wymieniają (IBE- Raport - Decyzje – edukacyjno- zawodowe –uczniów-szkół-gimnazjalnych):

- smutek i dezorientacja
- złość i wyczerpanie
- wstyd i zakłopotanie
- zazdrość i rywalizacja
- panika
- ciekawość i nadzieja
- duma i satysfakcja
- spokój i zadowolenie.

Wybór drogi kształcenia wymaga także:

- poznania wielu możliwości, jakie oferuje rynek pracy, z uwzględnieniem wszelkich wymogów formalnych uprawniających do zdobywania kwalifikacji zawodowych
- poznania szkół przygotowujących do różnego rozwoju zawodowego
- zrozumienia specyfiki lokalnej na rynku pracy
- poznania przewidywanych zmian w uwarunkowaniach zewnętrznych, zwłaszcza ekonomicznych.

Obecnie rynek pracy wymaga od młodych ludzi coraz większej elastyczności i umiejętności wchodzenia w nowe role zawodowe.

WSKAZÓWKI DLA UCZNIÓW CHCĄCYCH ŚWIADOMIE DOKONAĆ WYBORU DALSZEJ ŚCIEŻKI EDUKACYJNEJ

Wybierając własną ścieżkę kształcenia, pod uwagę należałoby wziąć kryteria, które są ważne w wyborze szkoły i kierunku kształcenia.

Do najważniejszych należą:

- zgodność kierunku kształcenia z naszymi zainteresowaniami;
- możliwość znalezienia zatrudnienia po ukończeniu wybranego kierunku;
- warunki uczenia się oferowane przez szkołę (siedziba szkoły, ilość osób w klasach, wyposażenie w pomoce naukowe, zasoby biblioteczne, bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne, otwartość i zaangażowanie nauczycieli);
- własne warsztaty szkolne;
- możliwość zrobienia dodatkowych darmowych kursów i szkoleń w szkole za darmo (np. w ramach projektów unijnych);
- odbywanie praktyk zawodowych za darmo (np. organizowanych przez szkołę);
- możliwość zdobywania dodatkowe doświadczenia zawodowego podczas wakacji np. udział w płatnych stażach organizowanych przez szkołę;
- warunki socjalne oferowane przez szkołę (pomoc finansowa, stypendia socjalne, naukowe, możliwość zakwaterowania);

- działalność uczniowska realizowana w szkole (możliwość rozwoju w interesujących nas obszarach np. kółka zainteresowań, projekty, wolontariat itp.);
- opinie starszych kolegów i absolwentów na temat tej szkoły;
- odległość siedziby szkoły od miejsca naszego zamieszkania.

Przyjrzyj się cechom charakterystycznym danej szkoły i jej celom edukacyjnym. Możesz to zrobić na przykładzie Zespołu Szkół im. gen. Władysława Sikorskiego w Rudniku nad Sanem, która kształci młodzież od 1908 roku.

CECHY ZESPÓŁU SZKÓŁ IM. GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO W RUDNIKU NAD SANEM

- **SZKOŁA UCZY DOBRZE KAŻDEGO UCZNIA (PRZYGOTOWUJE DO EGZAMINÓW MATURALNYCH I ZAWODOWYCH)**
- **SZKOŁA ZAPEWNI KIERUNKI EDUKACYJNE UMOŻLIWIAJĄCE SZYBKE ZATRUDNIENIE I DALSZE KSZTAŁCENIE NA STUDIACH WYŻSZYCH (OTWARCIE NA RYNEK PRACY)**
- **SZKOŁA POSZERZA KWALIFIKACJE ZAWODOWE (OFERUJE KURSY KWALIFIKACYJNE)**
- **SZKOŁA WSPÓŁPRACUJE Z RYNKIEM PRACY (ORGANIZUJE SPOTKANIA Z PRACODAWCAMI, PRAKTYKI W FIRMACH/ INSTYTUCJACH, STAŻE WAKACYJNE)**
- **SZKOŁA OCENIA SPRAWIEDLIWIE (OKREŚLA CZEGO BĘDZIEMY UCZYĆ I CZEGO BĘDZIEMY WYMAGAĆ)**
- **SZKOŁA STOSUJE OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE (OK)**
- **SZKOŁA UCZY MYŚLEĆ I ROZUMIEĆ ŚWIAT (CO DZIEJE SIĘ NA ŚWIECIE?)**
- **SZKOŁA ROZWIJA DZIAŁANIA, UCZY WRAŻLIWOŚCI (PRACA DLA INNYCH)**
- **SZKOŁA POMAGA UWIERZYĆ W SIEBIE, TWORZY DOBRY KLIMAT (NASZ SZKOLNY KODEKS)**
- **SZKOŁA PRZYGOTOWUJE DO PRZYSZŁOŚCI (UCZNIOWIE WCHODZĄ DO EUROPY)**
- **SZKOŁA UCZY KOMPETENCJI ZAWODOWYCH XXI WIEKU (ZGODNIE Z AKTUALNYMI WYTYCZNYMI ŚWIATOWEGO FORUM EKONOMICZNEGO)**

WSKAZÓWKI DLA RODZICÓW, KTÓRE UŁATWIĄ PRZEPROWADZENIE DZIECKA PRZEZ PROCES PLANOWANIA KARIERY

Zadaniem rodzica jest zrozumienie i wzmocnienie samodzielnej decyzji dziecka.

1. Zachęć swoje dziecko do poznania siebie.

Poświęć czas na rozmowę z dzieckiem o jego przyszłości.

Przykłady pytań, które możesz zadać:

- *Jakie przedmioty Cię interesują?*
- *Co sprawia, że takie przedmioty są interesujące?*
- *Co lubisz robić w wolnym czasie?*
- *Jak chciałbyś, żeby wyglądało Twoje życie?*
- *Gdybyś mógł mieć każdą pracę na świecie, co by to było?*
- *Jakie masz marzenia?*

Zaproponuj wspólne wypełnienie kwestionariuszy predyspozycji i zainteresowań.

2. Zdobądź informacje dotyczące zawodów i rynku pracy.

Zapoznaj się z różnymi materiałami (listą zawodów, przewodnikami kariery). Bądź na bieżąco z prasą i zagranicznymi blogami, które jako pierwsze piszą o trendach na rynku pracy.

3. Zachęć swoje dziecko do zdobycia wiedzy o różnych zawodach.

Nastolatki łatwo ulegają wpływom rówieśników. Mogą podjąć decyzję o wyborze profilu klasy lub kierunku studiów, opierając się na preferencjach kolegów.

Zorganizuj swojemu dziecku rozmowę z osobą wykonującą interesujący go zawód oraz zachęć je do odbycia wolontariatu w danej branży.

Opowiedz dziecku swoją historię. Podziel się tym, jaką wybrałeś szkołę i jak znalazłeś swoją pierwszą pracę.

4. Wybierzcie przedmioty kierunkowe oraz zajęcia dodatkowe.

Jeżeli Twoje dziecko jest gotowe, wybierzcie przedmioty, które będzie zdawał na egzaminie (w podstawówce, liceum lub technikum).

Skupcie się również na wyborze zajęć dodatkowych, które z jednej strony podniosą kompetencje techniczne, ale z drugiej strony wpłyną również na rozwój kompetencji miękkich (np. komunikacji, rozwiązywania problemów i pracy zespołowej).

źródło: <https://atelierkariery.com/4-wskazowki-planowania-edukacyjno-zawodowego/>

5. Zorganizuj rozmowę z doradcą zawodowym, konsultantem edukacyjno-zawodowym, wizytę w szkole np. podczas dnia otwartego placówki itp.

Podczas dni otwartych w szkołach młodzież zbiera m.in. informacje dotyczące:

- kierunków kształcenia zawodowego / profili klas (np. **technik logistyk, technik handlowiec, technik mechanik, technik pojazdów samochodowych, technik technologii drewna itp.**)
- programu zajęć związanych z profilami tematycznymi (np. **klasa politechniczno-przyrodnicza, klasa językowo-humanistyczna itp.**)
- programu nauczania w klasie i rozszerzeń przedmiotowych
- praktyk i zasad realizacji zajęć praktycznych
- szeroko rozumianego życia szkoły (wymiany międzynarodowe, wyjazdy edukacyjne, projekty szkolne, konkursy przedmiotowe, atmosfery nauczania itp.)
- nauczania języków obcych
- zasad rekrutacji i ewentualnych zmian po ogłoszeniu wyników
- kół zainteresowań
- zajęć dodatkowych (np. zajęcia z trenerem personalnym, zajęcia sportowe).

Tego nie rób:

Nie narzucaj swoich pomysłów i nie zniechęcaj swojego dziecka. Zamiast tego zapoznaj się z uzasadnieniem jego decyzji zawodowej i pomóż mu dowiedzieć się, czy jest to właściwy wybór.

Nie stawiaj nierealistycznych wymagań przed swoim dzieckiem. Wysokie oczekiwania mogą doprowadzić do pojawienia się u dziecka zaburzeń lękowych, zaburzeń nastroju oraz zaburzeń snu.

źródło: <https://atelierkariery.com/4-wskazowki-planowania-edukacyjno-zawodowego/>

Podsumowanie

Obranie niewłaściwego zawodu pociąga zazwyczaj za sobą wysokie koszty ekonomiczne związane z koniecznością zmiany kwalifikacji, może stać się również przyczyną niezadowolenia z pracy, braku sukcesów i w konsekwencji obniżenia poczucia własnej wartości. Aby uniknąć błędnych decyzji, każdy człowiek powinien podjąć działania mające na celu ukształtowanie umiejętności samopoznania i bezstronnej oceny swoich możliwości intelektualnych i fizycznych. Działania te są tym bardziej ważne, że praca zawodowa to nie tylko źródło zdobywania środków finansowych na pokrycie potrzeb materialnych, ale także bardzo istotny czynnik wywierający wpływ na osobowość, charakter i postępowanie człowieka. Stąd płynie wielkie znaczenie wyboru zawodu dla funkcjonowania psychicznego i społecznego człowieka. Powinien pamiętać o tym każdy, kto chce w sposób odpowiedzialny kierować swoim życiem.

Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej to zadanie, które czeka każdego młodego człowieka. Nie jest ono ani łatwe, ani oczywiste, szczególnie dla nastolatka w okresie zmian emocjonalno-fizycznych, który jest na początku drogi poznawania życia gospodarczego i społecznego. Decyzja o wyborze szkoły średniej i zawodu obejmuje zarówno uwarunkowania indywidualne ucznia i jego potrzeby, jak i wpływ osób zaangażowanych w proces wyboru tej drogi, tj. rodziców, doradców zawodowych oraz nauczycieli. Pamiętajmy o odpowiedzialności za przyszłość zawodową i psychiczny komfort młodych ludzi – wspierajmy, pokazujmy różne możliwości i warianty edukacyjne.

Źródła:

Paszkowska-Rogacz A., *Doradztwo zawodowe. Wybrane metody badań*, Warszawa 2009 r.

Błasiak A., *Aksjologiczne aspekty procesu wychowania*, WAM. Kraków, 2009 r.

Potempska E., *Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w szkole*, *Psychologia w szkole*, Jesień 2010, nr 3 (27)

Kukła D., *Wielowymiarowość poradnictwa w życiu człowieka*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011 r.

Boyd D., Bee H., *Psychologia rozwoju człowieka*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Warszawa, 2008 r.

Sołtysińska G., ABC doradcy zawodowego. Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych. Materiały dla szkolnego doradcy zawodowego, Wydawnictwo KOWEZIU, Warszawa, 2010 r.

www.atelierkariery.com/4-wskazowki-planowania-edukacyjno-zawodowego/

IBE- Raport -Decyzje – edukacyjno- zawodowe –uczniów-szkół-gimnazjalnych

www.ore.edu.pl/2018/02/edukacja-wlaczajaca-w-szkolach-i-placowkach-systemu-oswiaty

www.doradztwokariery.ecorys.pl,

www.doradztwo.ore.edu.pl